

Lieta C-7/24

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2024. gada 4. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Retten i Svendborg (Dānija)

Datums, kurā pieņemts lēmums:

2024. gada 2. janvāris

Prasītājas:

Deutsche Rentenversicherung Nord

BG Verkehr

Atbildētāja:

*Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA,
Norge for Marius Pedersen A/S*

*Mandatar Gjensidige Forsikring, dansk filial Gjensidige Forsikring
ASA, Norge for Marius Pedersen A/S*

**RETTEEN I SVENDBORG
RĪKOJUMS**

Sniegts 2024. gada 2. janvārī

Lieta [..]

Deutsche Rentenversicherung Nord
[..]

pret

*GJENSIDIGE FORSIKRING, DANSK FILIAL AF GJENSIDIGE FORSIKRING
ASA, NORGE*, kas rīkojas *MARIUS PEDERSEN A/S* vārdā

un

Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge
[..]

un

Lieta [..]

BG Verkehr
[..]

pret

*Mandatar Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA,
Norge for
MARIUS PEDERSEN A/S*
[..]

Šo lēmumu pieņēmis tiesnesis [..] [lēmums pieņemts viena tiesneša sastāvā].

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

SĀKOTNĒJĀS PIEZĪMES

- 1 Šī lieta ir par to, vai Dānijas apdrošināšanas sabiedrībai *Gjensidige Forsikring A/S*, kas rīkojas *Marius Pedersen A/S* vārdā, ir atgūšanas pienākums attiecībā pret Vācijas valsts pensiju apdrošināšanas sabiedrībām (atbildīgās sociālā nodrošinājuma iestādes) *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* saistībā ar Vācijas valstspiederīgā (turpmāk tekstā – “X”) nāvi pēc nelaimes gadījuma darbā Dānijā.
- 2 Kā Vācijas algots darbinieks X bija apdrošināts atbildīgajās nodrošinājuma iestādēs *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord*, kas saskaņā ar Vācijas tiesībām maksāja pabalstus X atraitnei (turpmāk tekstā – “Y”).
- 3 *Retten i Svendborg* ir nolēmusi saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – “LESD”) 267. panta otro daļu lūgt Eiropas Savienības Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu par to, kā interpretēt 85. panta 1. punktu Padomes Regulā (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas

sistēmu koordinēšanu, kas nesen interpretēts Tiesas spriedumos lietās C-428/92, *DAK / Lærerstandens Brandforsikring*, ECLI:EU:C:1994:222, un C-397/96, *Kordel u.c.*, ECLI:EU:C:1999:432.

FAKTISKIE APSTĀKĻI UN TIESVEDĪBAS NORISE

- 4 X kā Vācijas darba ņēmējam bija pienākums noformēt valsts pensiju apdrošināšanu sabiedrībā *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord*, kam saskaņā ar Vācijas *Sozialgesetzbuch Sechstes Buch (SGB VI)* 46. panta 2. punktu ir pienākums maksāt pabalstus apdrošinātās personas apgādību zaudējušām personām. Valsts pensiju apdrošināšana ir daļa no Vācijas sociālā nodrošinājuma sistēmas, un tās mērķis ir garantēt darba ņēmēju un viņu apgādību zaudējušo personu pensijas.
- 5 Starp *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord*, no vienas puses, un *Marius Pedersen A/S* un tās civiltiesiskās atbildības apdrošinātāju *Gjensidige Forsikring*, no otras puses, ir radušās domstarpības par to, vai *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* ir tiesības uz X atraitnei Y izmaksāto pabalstu atgūšanu.
- 6 Vācijas valstspiederīgais X tika ievainots 2015. gada 15. jūlijā, kad viņš strādāja par autovadītāju Vācijas uzņēmuma *DS Transport GmbH* eksporta tirdzniecībā un palīdzēja iekraut preces savā kravas automašīnā, kas reģistrēta Vācijā, vienā no *Marius Pedersen A/S* juridiskajām adresēm Dānijā. Neilgi pēc tam X mira no nelaiemes gadījumā izraisītajiem ievainojumiem.
- 7 Pēc tam *Erhvervsikring* [Darba tirgus apdrošināšana] Dānijā nolēma, ka nelaiemes gadījums, kura rezultātā iestājusies nāve, nedod tiesības uz X atraitnei Y tiesības uz pabalstiem saskaņā ar Dānijas Likumu par apdrošināšanu pret nelaiemes gadījumiem darbā, jo, kā minēts iepriekš (4. punkts), X bija apdrošināts atbilstoši Vācijas sociālā nodrošinājuma sistēmai.
- 8 Pēc X nāves *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* saskaņā ar Vācijas Sociālā nodrošinājuma likumu izmaksāja pabalstus X atraitnei Y un saskaņā ar Vācijas tiesībām pārņēma Y tiesisko stāvokli attiecībā pret personu, kas ir atbildīga par ievainojumu.
- 9 Tā kā *Marius Pedersen A/S* ar savas civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas sabiedrības *Gjensidige Forsikring* starpniecību atzina, ka tai ir jāmaksā atlīdzība saistībā ar X nāvi 2015. gada 15. jūlijā, *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* prasa *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring* atmaksāt pabalstus, ko šīs sabiedrības izmaksājušas X atraitnei.
- 10 *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring* atteicās apmierināt *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* prasījumus par atgūšanu, atsaucoties uz to, ka Dānijas valsts tiesības nepiešķir tiesības uz atgūšanu saistībā ar izvirzītiem atgūšanas prasījumiem, jo runa ir par pabalstiem, par kuriem saskaņā ar Dānijas

tiesībām nevar prasīt atmaksu, un *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring* ieskatā ir jāuzskata, ka X atraitne Y ir pieprasījusi pabalstus neatkarīgi no X nāves cēloņa.

- 11 *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring* arī norādīja, ka Y jau ir saņēmusi kaitējuma atlīdzību par apgādnieka zaudējumu, jo *Gjensidige Forsikring* pēc Y advokāta pieprasījuma izmaksāja Y atlīdzību par apgādnieka zaudējumu, kas aprēķināta saskaņā ar Dānijas tiesībām. *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* apgalvoja, ka kaitējuma atlīdzība nav samaksāta, pilnībā izpildot saistības, jo *Marius Pedersen A/S* un *Gjensidige Forsikring* maksāšanas brīdī nerīkojās labticīgi attiecībā uz *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* atgūšanas prasījumu. Attiecībā uz *Gjensidige Forsikring* kaitējuma atlīdzību Y par apgādnieka zaudējumu puses ir vienisprātis, ka prasījuma apmērs tika aprēķināts un samaksāts saskaņā ar valsts, t. i., Dānijas, tiesību normām par kaitējuma atlīdzību un ka Y nevar prasīt papildu kaitējuma atlīdzību no *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring* saskaņā ar Dānijas tiesībām.
- 12 *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* attiecīgi 2018. gada 6. un 12. jūlijā cēla prasības pret *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S*, apgalvojot, ka *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S* ir jāatzīst, ka tās atbildīgas pret *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* par to pabalstu atgūšanu, kurus *BG [Verkehr]* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* ir pienākums samaksāt (un ko tās ir samaksājušas) Y saskaņā ar Vācijas *Sozialgesetzbuch Sechstes Buch (SGB VI)* 46. panta 2. punktu.

VALSTS TIESĪBU NORMAS UN VALSTS JUDIKATŪRA

Lovbekendtgørelse 2018-08-24 nr. 1070 om erstatningsansvar (erstatningsansvarsloven) (2018. gada 24. augusta Konsolidētais likums Nr. 1070 par atbildību par kaitējumu) (Likums par atbildību par kaitējumu)

- 13 Likuma par atbildību par kaitējumu 1. panta 1. punkts: “Par miesas bojājumiem atbildīgajai personai ir jāatlīdzina negūtie ienākumi, medicīniskie izdevumi un citi ar miesas bojājumiem saistītie zaudējumi, kā arī jāmaksā kompensācija par sāpēm un ciešanām.”
- 14 Likuma par atbildību par kaitējumu 13. panta 1. punkts: “Atlīdzība laulātajam vai kopdzīves partnerim par apgādnieka zaudējumu ir 30 % no zaudējumiem, ko mirušais būtu jāuzskata par saņēmušiem peļnītspējas pilnīgas zaudēšanas gadījumā (sk. 5.–8. pantu). Tomēr atlīdzība ir vismaz 644 000 DKK, izņemot ārkārtas apstākļus.”
- 15 Likuma par atbildību par kaitējumu 17. panta 1. punkts: “Pabalsti, kas paredzēti sociālās jomas tiesību aktos, tostarp bezdarbnieka pabalsti, medicīniskā palīdzība, pensijas saskaņā ar sociālo pensiju tiesību aktiem un pabalsti saskaņā ar Likumu par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā, kurus ir tiesīgs

saņemt cietušais vai apgādnieku zaudējusī persona, nevar būt pamats atgūšanas prasījumam pret personu, kas atbildīga par kaitējumu. [..]”

- 16 Likuma par atbildību par kaitējumu 26.a panta 1. punkts: *“Personai, kas tīši vai rupjas nolaidības dēļ izraisa citas personas nāvi, var piespriest izmaksāt kompensāciju apgādnieku zaudējušām personām, kurām bijusi īpaši cieša saikne ar mirušo.”*

Lovbekendtgørelse 2022-08-19 nr. 1186 om arbejdsskadesikring (arbejdsskadesikringsloven) (2022. gada 19. augusta Konsolidētais likums Nr. 1186 par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā) (Likums par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā)

Likuma par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā 19. panta 1. punkts: *“Ja darbā notikuša nelaimes gadījuma rezultātā iestājusies nāve, pārdzīvojušajam laulātajam ir tiesības uz [..], ja laulība noslēgta, pirms noticis nelaimes gadījums darbā, un cietušās personas nāves laikā ir bijusi kopdzīve. [..]”*

Likuma par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā 20. panta 1. punkts: *“Personai, kura ir tiesīga saņemt pagaidu summu saskaņā ar 19. panta 1., 2. un 3. punktu un kura cietušās personas nāves dēļ ir zaudējusi apgādnieku vai kurai nāves dēļ kā citādi ir pasliktinājušies atbalsta apstākļi, ir tiesības saņemt atlīdzību. Atlīdzību nosaka, ņemot vērā atkarības pakāpi un pārdzīvojušās apgādnieku zaudējušās personas spēju apmierināt savas vajadzības, ņemot vērā vecumu, veselības stāvokli, izglītību, nodarbinātību, atkarību un finansiālos apstākļus.”*

Panta 2. punkts: *“Atlīdzību izmaksā kā nepārtrauktu pabalstu uz noteiktu laiku 30 procentu apmērā no mirušā gada algas saskaņā ar 24. pantu. Atlīdzību izmaksā no nāves dienas, avansā izmaksājot mēneša summu. Šo laikposmu var noteikt ne ilgāku par 10 gadiem. Tomēr, ja saistībā ar nāvi tiek izmaksāts piešķirums nāves gadījumā, pabalstu neizmaksā līdz nāves piešķiruma perioda beigām. Ja mirušajam saskaņā ar šo likumu ir tikusi izmaksāta pastāvīga kompensācija par peļņitspējas zaudēšanu, atlīdzība par apgādnieka zaudējumu tiek izmaksāta tikai pirmajā mēnesī pēc nāves.”*

Panta 3. punkts: *“Pabalsti, ko izmaksā saskaņā ar 2. punktu, ir nemainīgi visā paredzētajā laikposmā, izņemot gadījumus, kad pabalsts tiek pilnībā vai daļēji pārrēķināts par vienreizēju maksājumu vai ja saņēmējs nomirst.”*

- 17 Likuma par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā 77. panta 1. punkts: *“Pabalsti saskaņā ar šo likumu nevar būt pamats atgūšanas prasījumam pret personu, kuras dēļ noticis ievainojums un kura ir atbildīga par kaitējumu cietušajām personām vai viņu apgādību zaudējušām personām, [..]. Cietušo personu vai viņu apgādību zaudējušo personu prasījumi pret personu, kuras dēļ noticis ievainojums, tiek samazināti tiktāl, ciktāl attiecīgajām personām saskaņā ar šo likumu ir izmaksāti vai ir maksājami pabalsti.”*

Dānijas judikatūra

- 18 Uz Padomes Regulas (EEK) Nr. 1408/71 (1971. gada 14. jūnijs) 93. pantu, kas ir iepriekš piemērojamā tiesību norma, attiecās lūgums Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu (1994. gada 2. jūnija spriedums lietā C-428/92, *DAK*, ECLI:EU:C:1994:222) saistībā ar *Østre Landsret* (Austrumu reģiona apelācijas tiesa, Dānija) spriedumu U 1995 341 Ø. Minētajā lietā tika konstatēts, ka Dānijas Likuma par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā 17. panta 1. punkts un 22. panta 2. punkts pieļauj, ka ārvalstu sociālā nodrošinājuma iestāde vēlas atgūt izmaksātos sociālā nodrošinājuma pabalstus.
- 19 *Højesteret* (Augstākā tiesa) vēlāk pasludināja spriedumu lietā U 2002. 573 H. Minētā lieta attiecās uz Vācijas darba devēja atgūšanas prasījumu par samaksu slimības laikā, medicīniskajiem izdevumiem un pensiju, kas izmaksāta Vācijas jūrnīkam, kurš darba laikā Dānijā tika ievainots.
- 20 Tiesvedībā *Højesteret* (skat. U 1999 773 H) atteicās uzdot Eiropas Savienības Tiesai jautājumus par toreizējā 93. panta (tagad 85. pants) interpretāciju. Rīkojuma pamatojumā *Højesteret* norādīja, ka, pamatojoties uz Tiesas judikatūru, *“ir skaidrs, ka Padomes Regulas (EEK) Nr. 1408/71 93. panta 1. punkts (Padomes Regulas Nr. 3 52. pants) ir jāinterpretē tādējādi, ka šī tiesību norma reglamentē tikai tiesību aktu izvēli attiecībā uz iestādes atgūšanas tiesībām pret personu, kuras dēļ radušies ievainojumi, un ka iestādes prasījums – pat ja tam ir neatkarīga prasījuma iezīmes b) apakšpunkta izpratnē – nevar pārsniegt prasījumu, ko cietusī persona varētu izvirzīt pret personu, kuras dēļ radušies ievainojumi, saskaņā ar tiesību normām, kas piemērojamas attiecībām starp šīm personām, proti, parasti tās vietas tiesību normām, kurā nodarīts kaitējums.”*
- 21 Savā rīkojumā *Højesteret* cita starpā atsaucās uz Tiesas spriedumu lietā 78/72, *Ster*, ECLI:EU:C:1973:51, kura 3. punktā Tiesa nosprieda, ka *“pret trešo personu atbildīgās iestādes tiešās tiesības izriet no tā, ka personai, kas gūst labumu no maksājumiem, ir tiesības tās valsts teritorijā, kurā ir radies kaitējums, prasīt kompensāciju no šīs trešās personas”* un arī ka iestāde nevar *“prasīt no atbildīgās trešās personas citu maksājumu kā vien to, ko varētu pieprasīt cietusī persona vai tās apgādājamie”*.
- 22 Pēc tam *Højesteret* spriedumā U 1999 773 H secināja, ka no 93. panta 1. punkta (tagad 85. pants) izriet, ka darba devēja prasījums pret atbildības apdrošinātāju nevar pārsniegt to, ko cietusī persona saskaņā ar Dānijas tiesībām būtu varējusi izvirzīt pret personu, kura ir atbildīga par kaitējumu. Tieši pamatojoties uz to, *Højesteret* spriedumā U 2002 573 H nosprieda, ka darba devēja prasījumam attiecībā uz algām un medicīniskajiem izdevumiem ir iestājies noilgums (saskaņā ar Dānijas tiesībām), bet ka pastāv prasījums atlīdzināt darba devēja pensiju izdevumus, lai gan šis prasījums nevar pārsniegt to, ko cietušajai personai būtu tiesības saņemt saskaņā ar Dānijas tiesībām.

- 23 Attiecībā uz neseno Dānijas judikatūru var atsaukties uz *Østre Landsret* 2020. gada 2. marta spriedumu (FED 2020 31 Ø) un *Højesteret* 2021. gada 8. decembra spriedumu (U 2022 1033 H), kurā aplūkots līdzīgs jautājums. Minētā lieta attiecās uz pāra no Vācijas sadursmi uz Dānijas automaģistrāles, kurā viens laulātais gāja bojā, bet otrs tika ievainots.
- 24 Minētā lieta attiecās uz to, vai *Bundesbahnvermögen – Rechtsfähiges Sondervermögen der Bundesrepublik Deutschland and Krankenversicherung für Bundesbahnbeamten, Bezirksleistung Wuppertal* saskārās ar izdevumu atlīdzības prasījumu no cietušās personas apdrošinātāja *Codan Forsikring A/S*, kas atzina savu atbildību par kaitējumu.
- 25 *Østre Landsret* uzskata, ka sociālā nodrošinājuma iestādes prasījums atgūt pabalstus, kas izmaksāti vienā dalībvalstī, pamatojoties uz citā dalībvalstī notikušu notikumu, nevar pārsniegt prasījumu, ko cietusī persona varētu izvirzīt saskaņā ar šīs citas dalībvalsts, kurā noticis ievainojums, tiesībām.
- 26 *Østre Landsret* arī norādīja, ka pienākums atlīdzināt sociālā nodrošinājuma iestādes prasījumu pastāv tikai tiktāl, ciktāl apdrošinātājam, šajā gadījumā *Codan Forsikring A/S*, saskaņā ar Dānijas tiesībām bija pienākums samaksāt atbilstošu kompensācijas summu cietušajai personai.
- 27 Tādējādi *Østre Landsret* pieņēma, ka, lai cietušās personas prasījums būtu atgūstams, ir jābūt identiskumam starp pabalstiem, ko cietušajai personai izmaksājusi atbildīgā Vācijas sociālā nodrošinājuma iestāde, un prasījumu, ko cietusī persona varētu atgūt saskaņā ar tās dalībvalsts tiesībām, kurā ir noticis ievainojums, proti, saskaņā ar Dānijas tiesībām.
- 28 *Østre Landsret* spriedums tika pārsūdzēts *Højesteret*. Saskaņā ar *Østre Landsret* lēmumu *Højesteret* savā spriedumā norādīja, ka sociālā nodrošinājuma iestādes prasījums nevar pārsniegt prasījumu, ko cietusī persona varētu izvirzīt pret personu, kuras dēļ noticis ievainojums, saskaņā ar tiesību normām, kas piemērojamas attiecībām starp cietušo personu un personu, kuras dēļ noticis ievainojums.
- 29 *Højesteret* nelēma par jautājumu, vai pret *Codan Forsikring A/S* var izvirzīt atgūšanas prasījumu par atraītnes pensijas pabalstiem, ko “Sterbegeld” aprēķināja un izmaksāja saskaņā ar Vācijas tiesībām, jo *Højesteret* konkrētajos apstākļos konstatēja, ka *Codan Forsikring A/S* labticīgi un pilnībā izpildot saistības bija samaksājusi Vācijā dzīvojošajai atraītnei kompensāciju par apgādnieka zaudēšanu, kura aprēķināta saskaņā ar Dānijas tiesībām.
- 30 *Højesteret* arī norādīja, ka ir pietiekami pierādīts, ka uz *Krankenversicherung für Bundesbahnbeamten* izdevumiem, ņemot vērā to veidu, attiecas frāze “medicīniskie izdevumi un citi zaudējumi”, kas minēta Likuma par atbildību par kaitējumu 1. pantā.

- 31 Turklāt būtu arī jānorāda, ka šajā lietā lietas dalībnieki bija vienisprātis, ka kaitējuma atlīdzības prasījuma apjoms jānosaka saskaņā ar Dānijas tiesībām, un tāpēc prasījums nevarēja pārsniegt prasījumu, ko cietusī persona saskaņā ar Dānijas tiesībām varētu izvirzīt pret personu, kuras dēļ noticis ievainojums.

SAVIENĪBAS TIESĪBAS

- 32 Savienības tiesību norma, uz kuru attiecas šī lieta, ir konkrēti Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 85. panta 1. punkts. Minētā tiesību norma atbilst Padomes Regulas (EEK) Nr. 1408/71 (1971. gada 14. jūnijs) 93. panta 1. punktam, kas ir iepriekš piemērojamā tiesību norma, un Padomes Regulas Nr. 3 (1958. gada 25. septembra) 52. pantam.

LIETAS DALĪBNIKU ARGUMENTI

- 33 ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** tiesvedībā apgalvo, ka ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** pārņem Y prasījumu pret ***Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S*** saskaņā ar Vācijas *Sozialgesetzbuch Zehntes Buch (SGB X)* 116. panta 1. punktu. Tādējādi ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** ir atgūšanas prasījums pret ***Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S*** par sociālajiem pabalstiem, ko ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** izmaksāja Y, pārņemot Y tiesības pret ***Marius Pedersen A/S*** un ***Gjensidige Forsikring A/S***. Turklāt lietas dalībnieki to neapstrīd.
- 34 ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** arī apgalvo, ka ***BG [Verkehr]*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** atgūšanas tiesības pret ***Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S*** atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) 85. panta 1. punktam ir jānosaka saskaņā ar tās dalībvalsts tiesībām, kurā ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** kā atbildīgajām sociālā nodrošinājuma iestādēm ir to juridiskā adrese, tas ir, saskaņā ar Vācijas tiesībām, un ka tāpēc Dānijas Likuma par atbildību par kaitējumu 17. panta 1. punkts neaizliedz ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** atgūšanas tiesības pret ***Marius Pedersen A/S*** un ***Gjensidige Forsikring A/S***.
- 35 ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** šajā sakarā norāda, ka saskaņā ar 85. panta 1. punktu arī to prasījumu nosacījumi un apmērs, kurus ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** pārņem, ir jānosaka saskaņā ar tās dalībvalsts tiesībām, kurā ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** kā atbildīgajām sociālā nodrošinājuma iestādēm ir to juridiskā adrese, proti, saskaņā ar Vācijas tiesībām.
- 36 ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** arī apgalvo, ka tad, ja ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord*** prasījuma apmērs pret ***Marius Pedersen A/S*** un ***Gjensidige Forsikring A/S*** ir jānosaka saskaņā ar tās dalībvalsts materiālajām tiesību normām, kuras teritorijā ir noticis ievainojums, proti, Dānijas tiesībām, tas neizslēdz ***BG Verkehr*** un ***Deutsche Rentenversicherung Nord***

atgūšanas tiesības pret *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S* saistībā ar sociālajiem pabalstiem, ko *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* izmaksājušas Y.

- 37 Lai pamatotu šo apgalvojumu, *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* atsaucas uz *Højesteret* sniegto interpretāciju par Regulas Nr. 1408/71 93. panta 1. punktu – iepriekš piemērojamo tiesību normu – 2001. gada 19. decembra spriedumā U 2002 573 H.
- 38 Minētais spriedums attiecās uz to, kuras dalībvalsts tiesības ir piemērojamas norēķinos starp pusēm, un līdz ar to uz atbildīgās sociālā nodrošinājuma iestādes atgūšanas tiesību pret personu, kura atbildīga par kaitējumu, apmēru. *Højesteret* piešķīra ievērojamu nozīmi faktam, ka atbildīgās sociālā nodrošinājuma iestādes prasījums summas ziņā nevar pārsniegt prasījumu, ko cietusī persona varētu atgūt saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā ir noticis ievainojums. Tomēr *Højesteret* nelēma par to, vai atbildīgās sociālā nodrošinājuma iestādes prasījumam ir jābūt identiskam vai citādi salīdzināmam ar prasījumu, ko cietusī persona būtu varējusi atgūt saskaņā ar Dānijas tiesībām.
- 39 *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* apgalvo, ka 85. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka sociālajiem pabalstiem, ko *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* izmaksāja atraitnei (atraitnes pensija), un prasījumam, ko atraitne saskaņā ar Dānijas tiesībām varētu atgūt no cietušās personas (kompensācija par miesas bojājumiem un apgādnieka zaudējumu), nav jābūt identiskiem vai citādi salīdzināmiem, lai tie varētu būt atgūstami. *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* šajā ziņā norāda, ka prasījums summas ziņā vienkārši nevar pārsniegt prasījumu, ko cietusī persona varētu atgūt saskaņā ar tās dalībvalsts tiesībām, kurā ir noticis ievainojums, proti, saskaņā ar Dānijas tiesībām.
- 40 *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* apgalvo, ka, tā kā katrai dalībvalstij ir jāatzīst atbildīgās sociālā nodrošinājuma iestādes subrogācija saskaņā ar 85. panta 1. punktu, 85. panta 1. punktam pretrunā būtu tas, ka kādai dalībvalstij ir jāatzīst atbildīgās sociālā nodrošinājuma iestādes subrogācijas tiesības un ka tajā pašā laikā šī dalībvalsts var faktiski liegt prasījuma izpildi. *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* apgalvo, ka šīs tiesību normas mērķis nav likt šķēršļus atbildīgās sociālā nodrošinājuma iestādes prasījumam pret personu, kura ir atbildīga par ievainojumu, pamatojoties uz identiskuma trūkumu starp pabalstiem, ko var pieprasīt saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā ir atbildīgās sociālā nodrošinājuma iestādes juridiskā adrese, un tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā ir noticis ievainojums.
- 41 Visbeidzot *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* apgalvo, ka neatkarīgi no tā, vai prasījuma, uz kuru *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* ir subrogācijas tiesības un saistībā ar kuru tiek prasīta kaitējuma atlīdzība, nosacījumi un apmērs ir jānosaka saskaņā ar Dānijas vai Vācijas tiesībām, lai *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S* varētu būt

atbildīgas par atgūšanu attiecībā pret *Deutsche Rentenversicherung Nord*, nav nepieciešams, lai sociālie pabalsti, ko *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* samaksāja Y, un prasījums, ko Y varēja atgūt no *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S* saskaņā ar Dānijas tiesībām, pēc būtības būtu salīdzināmi. Tādēļ *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S* ir jākompensē sociālie pabalsti, ko *BG Verkehr* un *Deutsche Rentenversicherung Nord* izmaksāja Y.

- 42 Tiesvedības laikā *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S* apgalvoja, ka Regula Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu reglamentē tikai jautājumu par to, vai prasītājs var pārņemt cietušās personas prasījumu, nevis to, vai saskaņā ar Dānijas noteikumiem pastāv juridisks pamats prasītāja izvirzītajam atgūšanas prasījumam.
- 43 *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S* arī apgalvo, ka izšķirošais faktors prasītāja tiesībām uz atgūšanu ir tas, vai cietušajai personai ir ar Dānijas tiesībām pamatots prasījums attiecībā uz pabalstiem, kurus prasītājs prasa atgūt (skat. it īpaši *Højesteret* lēmumu lietās U 1999 773 H un U 2022 1033 H), un ka šajā gadījumā tas tā nav, jo prasījums par pastāvīgu atraitnes pensiju saskaņā ar Vācijas tiesībām neatbilst prasījumam atlīdzināt kaitējumu saistībā ar apgādnieka zaudēšanu saskaņā ar Dānijas tiesībām.
- 44 Tiek apgalvots, ka kaitējuma atlīdzības prasījums par pensijas pabalstu atgūšanu no mirušā atraitnes ir jāuzskata par neatkarīgu no mirušā nāves darbā notikuša nelaimes gadījuma dēļ, jo ir uzskatāms, ka mirušā atraitnei ir prasījums uz pabalstiem neatkarīgi no nāves cēloņa.
- 45 Lai gan *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring* atzīst, ka Vācijas apdrošināšanas sabiedrībām principā ir atgūšanas tiesības, tās apgalvoja, ka saskaņā ar Likuma par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā 77. panta 1. punkta pirmo teikumu pabalsti saskaņā ar minēto likumu nevar būt pamats “atgūšanas prasījumam pret pusi, kuras dēļ noticis ievainojums un kura ir atbildīga par kaitējumu” attiecībā pret mirušā atraitni. Turklāt saskaņā ar minētā likuma 77. panta 1. punkta otro teikumu apgādnieku zaudējušās personas (atraitnes) prasījums pret personu, kura atbildīga par kaitējumu (šajā gadījumā – *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring*) ir samazināms tiktāl, ciktāl “attiecīgajām personām saskaņā ar šo likumu ir izmaksāti vai ir maksājami pabalsti”. Līdz ar to tiek apgalvots, ka prasītāju apdrošināšanas iestāžu prasījums par atgūšanu ir jāuzskata par aizliegtu, ja pabalsti ir jāuzskata par tādiem, kas aizstāj Likuma par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā 20. pantā paredzētos pabalstus saistībā ar apgādnieku zaudējušās personas tiesībām uz kompensāciju par apgādnieka zaudēšanu.
- 46 *Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring* arī apgalvo, ka šis viedoklis ir saskaņā ar EBTA Tiesas 2017. gada 20. jūlija spriedumu lietā E-11/16, *Mobil Betriebskrankenkasse* pret *Trig Forsikring*, saskaņā ar kuru atgūšanas prasījums saskaņā ar regulu nevar pārsniegt prasījumu vai prasījumus, ko cietušā persona

pati varētu izvirzīt pret personu, kas atbildīga par ievainojumu, saskaņā ar tās vietas tiesību aktiem, kurā ievainojums noticis.

JAUTĀJUMU KONTEKSTS

- 47 Principā nepastāv domstarpības par to, ka atbildīgajai sociālā nodrošinājuma iestādei vienā dalībvalstī saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) 85. panta 1. punktu ir atgūšanas tiesības pret personu, kas atbildīga par ievainojumu, pamatojoties uz citā dalībvalstī notikušu atbildību izraisošu notikumu, neatkarīgi no šīs citas dalībvalsts tiesību normām, šajā gadījumā – Dānijas Likuma par atbildību par kaitējumu 17. panta 1. punktu.
- 48 Tomēr nav vienprātības par to, uz kuras dalībvalsts tiesību aktu pamata ir jānosaka tā prasījuma apmērs, kuru pārņem atbildīgā sociālā nodrošinājuma iestāde.
- 49 Tāpat pastāv domstarpības par to, vai gadījumā, ja šāda prasījuma apmērs ir jānosaka saskaņā ar tās dalībvalsts materiālajām tiesību normām, kurā ir radies kaitējums, lai sociālā nodrošinājuma iestādei būtu atgūšanas tiesības, sociālajiem pabalstiem, kuru atgūšana tiek prasīta, jābūt pēc būtības salīdzināmiem ar pabalstiem, kuru atgūšanu cietusī persona varētu pieprasīt saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā ir noticis ievainojums.
- 50 Pastāv arī domstarpības par to, kā ir jāsaprot frāze “pēc būtības” un vai tā tikai nozīmē, ka prasījums, kura atgūšana tiek prasīta, summas ziņā nevar pārsniegt prasījumu, kuru cietusī persona varētu atgūt saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā ir noticis ievainojums.
- 51 Dānijas tiesībās ir aplūkoti arī kaitējuma kompensācijas veidi, ko cietusī persona vai cietušās personas apgādību zaudējušās personas var pieprasīt nodarītu miesas bojājumu dēļ. Tādējādi Likumā par atbildību par kaitējumu ir ietverti noteikumi, saskaņā ar kuriem var izvirzīt prasījumus par citiem zaudējumiem, neiegūto peļņu, sāpēm un ciešanām, pastāvīgu ievainojumu, pelnītspējas zaudēšanu, apgādnieka zaudēšanu, pagaidu summu nāves gadījumā un kompensāciju par likumā noteiktu atlīdzināmu kaitējumu. Lielākajai daļai šo veidu ir noteikta arī konkrēta maksimālā summa, ko var pieprasīt.
- 52 Likuma par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā 77. pantā ir arī noteikts, ka kaitējuma atlīdzība, kas aprēķināta saskaņā ar Likumu par atbildību par kaitējumu, ir pakārtota kaitējuma atlīdzībai, kuru cietusī persona vai tās apgādību zaudējušās personas varētu pieprasīt saskaņā ar Likumu par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā, un ka kompensācija par nelaimes gadījumiem darbā nevar būt pamats atgūšanas prasījumam pret personu, kuras dēļ noticis ievainojums un kura ir atbildīga par kaitējumu.
- 53 Ne Likums par atbildību par kaitējumu, ne Likums par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā nepiešķir apgādību zaudējušai personai tiesības uz tāda veida atraitnes pensiju un tādā veidā, kā noteikts *Sozialgesetzbuch Sechstes*

Buch (SGB VI) 64. un 65. pantā. Līdz ar to nav viegli konstatēt identiskumu starp kaitējuma atlīdzināšanas prasījumu, ko izvirza sociālā nodrošinājuma iestāde, kas pieprasa atgūšanu, un atbilstošo(-ajiem) veidu(-iem) Likumā par atbildību par kaitējumu vai Likumā par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā.

- 54 Līdz ar to nav arī viegli izsecināt, vai un ciktāl atgūšanas prasījumu par izdevumiem, kas radušies sociālā nodrošinājuma iestādei, var celt pret personu, kura ir atbildīga par ievainojumu.
- 55 Pastāv ierobežota Eiropas Savienības Tiesas judikatūra par to, kā būtu jāinterpretē Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) 85. panta 1. punkts saistībā ar tāda prasījuma tvērumu, kuru atbildīgā sociālā nodrošinājuma iestāde var pārņemt un var atgūt no personas, kura ir atbildīga par ievainojumu (skat. jo īpaši lietu C-397/96, *Kordel u.c.*, ECLI:EU:C:1999:432, un lietu C-428/92, *DAK*, ECLI:EU:C:1994:222).
- 56 Savā judikatūrā, no kuras jaunākā ir spriedums lietā C-397/96, *Kordel u.c.*, Eiropas Savienības Tiesa nosprieda, ka Padomes Regulas (EEK) Nr. 1408/71 (1971. gada 14. jūnijs) 93. panta 1. punkts, kas bija piemērojams attiecīgajā laikā, ir jāinterpretē tādējādi, ka gan prasības, gan apmērs prasījumam, kāds sociālā nodrošinājuma iestādei regulas izpratnē ir pret personu, kas citas dalībvalsts teritorijā izraisījusi ievainojumus, kuru dēļ šī iestāde maksā sociālā nodrošinājuma pabalstus, ir jānosaka saskaņā ar dalībvalsts tiesībām, kuras piemēro šai iestādei.
- 57 Turklāt lietā C-428/92, *DAK*, ECLI:EU:C:1994:222, Eiropas Savienības Tiesa arī atzina, ka gan nosacījumus, gan apmēru atgūšanas tiesībām, kādas sociālā nodrošinājuma iestādei minētās regulas izpratnē ir pret personu, kura izraisījusi ievainojumu citas dalībvalsts teritorijā, saistībā ar kuru tiek maksāti sociālā nodrošinājuma pabalsti, nosaka saskaņā ar dalībvalsts tiesībām, kuras piemēro šai iestādei.
- 58 Tomēr no Tiesas judikatūras skaidri neizriet, vai tās dalībvalsts materiālo tiesību normas, kurā ir noticis ievainojums, var ierobežot atbildīgās sociālā nodrošinājuma iestādes tiesības uz atgūšanu, ja sociālā nodrošinājuma pabalsti, kuru atgūšana tiek prasīta, nav identiski vai vismaz nav līdzīgi prasījumiem, ko cietusī persona varētu atgūt saskaņā ar šīm materiālo tiesību normām.

Secinājumi

Ņemot vērā iepriekš minēto, *Retten i Svendborg*, kas ir pirmās instances tiesa šajā lietā, uzskata, ka ir jāuzdod Eiropas Savienības Tiesai turpmāk izklāstītie prejudiciālie jautājumi.

Retten i Svendborg lūdz Eiropas Savienības Tiesu atbildēt uz šādu prejudiciālo jautājumu:

1. vai Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 85. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai atbildīgajai iestādei būtu atgūšanas tiesības saskaņā ar minēto tiesību normu, tajā dalībvalstī, kurā noticis ievainojums, ir jābūt likumīgam pamatam attiecībā uz kaitējuma vai kompensācijas veidu, attiecībā uz kuru tiek izvirzītas atgūšanas tiesības, vai līdzvērtīgu pabalstu tāda notikuma rezultātā, saistībā ar kuru personai, kas atbildīga par ievainojumu, ir jāatlīdzina kaitējums saskaņā ar tās vietas tiesībām, kurā ievainojums noticis?

2024. gada 2. janvāris

[..]

DARBBA VERSIJA